

Trg gozdnih lesnih sortimentov v letu 2019 v številkah

uni.dipl.ing.gozd. Špela Ščap, Gozdarski inštitut Slovenije, Oddelek za gozdno tehniko in ekonomiko

Objavljeno na spletu 11.11.2020

Trg gozdnih lesnih sortimentov (GLS) redno spremljamo na Gozdarskem inštitutu Slovenije (GIS). Vsako leto izračunavamo strukturo proizvodnje le-teh in sicer s pomočjo številnih podatkovnih virov: Zavod za gozdove Slovenije, družba SiDG d.o.o., podjetja v lesnopredelovalni industriji, Statistični urad RS (SURS), gozdarska podjetja, ki delujejo tudi v zasebnih gozdovih,... Analize podatkov zunanje trgovine GLS nam omogoča SURS, ki trgovanje z lesom vodi na mesečnem nivoju. Tako GIS kot SURS pa redno spremljata tudi odkupne cene GLS iz zasebnih gozdov.

Proizvodnja gozdnih lesnih sortimentov

V letu 2019 je bil obseg proizvodnje gozdnih lesnih sortimentov (4.729 tisoč m³) manjši v primerjavi z letom prej, a na podobni ravni kot v letu 2017. Razlog za 8 % zmanjšanje proizvodnje GLS v primerjavi z letom 2018 je predvsem nižji obseg sanitarnega poseka zaradi naravnih motenj v gozdovih. Kljub temu, da je bila proizvodnja GLS v letu 2019 nižja kot v letu 2018, je proizvodnja sortimentov listavcev za 15 % višja kot v letu 2018 in je primerljiva z letoma 2015 in 2016. Proizvodnja sortimentov iglavcev pa se je v primerjavi z letom 2018 zmanjšala za 19 % in tako nizka ni bila že vse od leta 2013. Proizvodnja GLS v državnih gozdovih (v upravljanju družbe SiDG d.o.o. in Ministrstva za obrambo RS) se je v 2019 zmanjšala (-15 %) v primerjavi s prejšnjim letom in je znašala 1,30 milijonov m³. Je pa ta obseg še vedno večji kot je bil v letu 2017 (1,16 milijonov m³) in je podoben proizvodnji GLS v državnih gozdovih v letu 2016, ko je le ta znašala 1,37 milijonov m³. Glede na drevesne vrste sortimentov se je proizvodnja v državnih gozdovih v 2019 izrazito povečala pri listavcih (+82 %) v primerjavi z letom 2018, medtem ko se je pri iglavcih proizvodnja zmanjšala za 35 % v primerjavi z letom prej. Kljub temu, da se je proizvodnja GLS iglavcev zmanjšala za kar občuten delež, pa je v primerjavi z letom 2017 še vedno 16 % večja, kar kaže na ekstremno leto 2018, predvsem z vidika sanitarnih sečenj. Delež proizvodnje hlodovine iglavcev iz državnih gozdov je v letu 2019 znašal 28 % (-9 % v primerjavi z letom 2018) glede na skupno proizvodnjo hlodovine iglavcev, vse ostalo izvira iz zasebnih gozdov (v manjšem obsegu še iz gozdov lokalnih skupnosti), ki so hkrati glavni vir hlodovine iglavcev, ki gre nadaljnje v izvoz.

Glede na strukturo poseka kategorij GLS iglavcev iz državnih gozdov v upravljanju družbe SiDG d.o.o., se je v letu 2019 delež hlodovine zmanjšal v primerjavi z letom 2018 (-3 %). Se je pa v strukturi poseka iglavcev povečal delež kategorije les za celulozo in plošče. Pri strukturi poseka kategorij GLS listavcev iz državnih gozdov v upravljanju družbe SiDG d.o.o., se je v letu 2019 povečal delež hlodovine in lesa za celulozo in plošče (skupaj +11 %), zmanjšal pa se je delež kategorije drugi okrogli industrijski les ter les za kurjavo.

Preglednica 1: Gozdni lesni sortimenti pridobljeni v Sloveniji (v 1.000 m³); 2017–2019

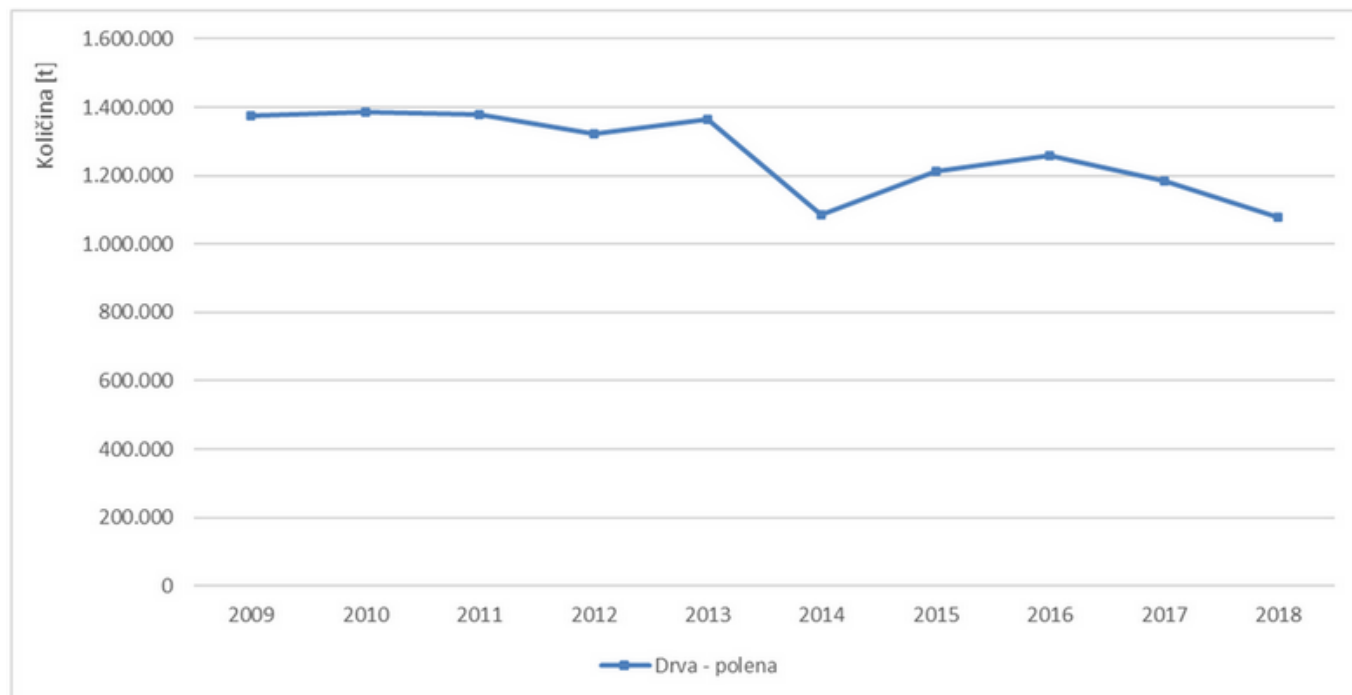
	2017			2018			2019		
	Iglavci	Listavci	Skupaj	Iglavci	Listavci	Skupaj	Iglavci	Listavci	Skupaj
Hlodovina	2.200	295	2.495	2.553	280	2.833	2.123	352	2.476
Les za celulozo in plošče	532	400	932	659	366	1.025	492	500	992
Drug okrogel industrijski les	20	50	70	33	55	88	20	47	67
Les za kurjavo	170	943	1.113	220	979	1.199	163	1.032	1.195
Skupaj	2.922	1.688	4.610	3.466	1.680	5.146	2.798	1.931	4.729

Opomba: Zgornje količine zajemajo gozdne lesne sortimente iz gozdov.

Viri: ZGS, GIS, SURS, SiDG, podjetja; preračuni GIS

Največ okroglega lesa so predelala podjetja v industriji žaganega lesa (nad 1 milijon m³), od tega z več kot 80 % prevladuje predelava iglavcev. Sledijo industrije lesnih kompozitov, mehanske celuloze in kemikalij, ki so skupno predelale več kot pol milijona m³, od tega je dobra polovica lesa iglavcev.

Velik porabnik okroglega lesa so gospodinjstva, ki porabijo nad milijon m³ lesa za kurjavo letno, vendar del tega izvira tudi iz negozdnih virov. Se pa po podatkih SURS-a poraba drv v gospodinjstvih za proizvodnjo energije od leta 2016 naprej precej zmanjšuje, za kar je zagotovo eden izmed razlogov tudi globalno segrevanje ozračja in posledično milejše zime v zadnjem obdobju (slika 1). V obdobju 2007–2017 se po podatkih zbranih s strani Gozdarskega inštituta Slovenije krepi proizvodnja sekancev, ki je v letu 2017 dosegla 2,2 milijona nasutih m³. Vhodne surovine za proizvodnjo sekancev so predvsem sečni ostanki (36 %), okrogli les slabše kakovosti (32 %) ter žagarski ostanki (28 %), majhen delež pa predstavljajo ostali viri (4 %).

Slika 1: Poraba drv (pridobljenih iz gozdnih in negozdnih površin) v gospodinjstvih za proizvodnjo energije v obdobju 2009–2018 v Sloveniji (vir: SURS)

Zunanja trgovina gozdnih lesnih sortimentov

Zaradi neuravnoteženosti med proizvodnjo in porabo se je pred letom 2018 več kot desetletje povečeval zunanjetrgovinski presežek v vseh kategorijah okroglega lesa, največji pa je bil zabeležen v obdobju 2015–2018 (nad 2 milijona m³ za okrogli les skupaj). V letu 2019 pa se je zunanjetrgovinski presežek okroglega lesa zmanjšal za kar 39 % v primerjavi z letom prej. Še vedno je največji zunanjetrgovinski presežek v kategoriji hlodi za žago in furnir iglavcev, ki je v letu 2019 znašal 0,66 milijona m³, vendar se je v primerjavi z letom 2018 zmanjšal za 53 %. Se je pa v primerjavi z 2018, v letu 2019 za kar 77 % povečal zunanjetrgovinski presežek v kategoriji okrogli industrijski les listavcev. Podatki o zunanjetrgovinskem presežku pomenijo, da je proizvodnja okroglega lesa večja od porabe.

Preglednica 2: Zunanja trgovina z gozdnimi lesnimi sortimenti - zunanjetrgovinski presežek/primanjkljaj (v 1.000 m³); 2015–2019

IZVOZ – UVOZ (m³)	2015	2016	2017	2018	2019
Okrogli les – skupaj, od tega:	2.234	2.625	2.144	2.112	1.296
– Okrogli industrijski les – skupaj, od tega:	2.006	2.444	1.860	1.928	1.258
– Okrogli industrijski les, iglavci, od tega:	1.480	2.084	1.493	1.683	825
<i>Hlodi za žago in furnir, iglavci</i>	1.273	1.786	1.256	1.407	656
<i>Les za celulozo in plošče ter drug okrogli industrijski les, iglavci</i>	206	298	237	275	168
– Okrogli industrijski les, listavci	526	359	367	246	434
– Les za kurjavo - skupaj	228	182	284	184	38

Podatki so zaokroženi na 1.000 m³ zaradi česar se seštevki posameznih postavk lahko razlikujejo od vsote.

Vir: SURS (2014-2016; 2018-2019), Eurostat (2017), preračuni GIS

Izvoz gozdnih lesnih sortimentov

Slovenija je izrazit izvoznik nepredelanega okroglega lesa. Se je pa izvoz okroglega lesa v letu 2019 glede na predhodno leto zmanjšal za 28 % in je znašal 1,90 milijonov m³. Zadnje leto, ko je izvoz okroglega lesa znašal manj kot 2 milijona m³, je bilo leto 2013. Pri iglavcih se je zmanjšal izvoz v primerjavi z letom 2018 pri vseh kategorijah okroglega industrijskega lesa (hlodi za žago in furnir, les za celulozo in plošče, drugi okrogli industrijski les) in sicer skupno za 39 %. Zmanjšal se je tudi izvoz lesa za kurjavo (iglavcev in listavcev) in sicer za 45 % v primerjavi s predhodnim letom in dosegel najnižje količine v obdobju 2007–2019. Obratno pa je z industrijskim lesom listavcev, katerega izvoz se je v 2019 povečal za več kot polovico (+52 %) v primerjavi z letom 2018 in je dosegel največjo količino po letu 2015.

Glavni uvoznici nepredelanega okroglega lesa iz Slovenije v 2019 sta bili Avstrija (46 %) in Italija (37 %), ki od celotne izvožene količine okroglega lesa iz Slovenije v tem letu predstavljata 83 % trga. Po strukturi posameznih kategorij GLS se je v Avstrijo glede na količino lesa največ izvažala hlodovina iglavcev (71 %), v Italijo pa je prevladoval izvoz okroglega industrijskega lesa listavcev (55 %), ki skupaj s kategorijo les za kurjavo listavcev predstavljata 72 % celotne izvožene količine okroglega lesa v Italijo.

Izvoz gozdnih lesnih sortimentov v 2019 je predstavljal 40 % celotne proizvedene količine le-teh, vendar del izvoza izvira tudi iz uvoza. Izvoz hlodov iglavcev za žago in furnir je v letu 2018 predstavljal 55 % proizvedene količine teh sortimentov v tem letu, medtem ko se je v letu 2019 ta delež znižal na 36 %.

Preglednica 3: Zunanja trgovina z gozdnimi lesnimi sortimenti – izvoz (v 1.000 m³); 2015–2019

IZVOZ	2015	2016	2017	2018	2019
Okrogli les – skupaj, od tega:	2.683	3.084	2.640	2.636	1.910
– Okrogli industrijski les – skupaj, od tega:	2.303	2.718	2.178	2.278	1.714
– Okrogli industrijski les, iglavci, od tega:	1.665	2.228	1.688	1.919	1.168
<i>Hlodi za žago in furnir, iglavci</i>	1.289	1.810	1.271	1.436	769
<i>Les za celulozo in plošče ter drug okrogli industrijski les, iglavci</i>	375	418	417	483	399
– Okrogli industrijski les, listavci	638	489	491	359	546
– Les za kurjavo - skupaj	380	366	461	358	196

Podatki so zaokroženi na 1.000 m³ zaradi česar se seštevki posameznih postavk lahko razlikujejo od skupne vsote.

Vir: SURS (2014-2016; 2018-2019), Eurostat (2017), preračuni GIS

Uvoz gozdnih lesnih sortimentov

Uvoz nepredelanega okroglega lesa v Slovenijo od leta 2016 narašča in je v letu 2019 presegel 0,61 milijona m³. Takšnih količin nismo v 18-ih letih uvozili še nikoli. V strukturi uvoza okroglega lesa v Slovenijo je v letu 2019 prevladoval les za celulozo in plošče ter drugi okrogli industrijski les iglavcev z 38 %, sledi mu les za kurjavo s 26 % glede na skupno količino uvoženega okroglega lesa na slovenski trg. Se je pa iz 5 % v letu 2018 povečal delež uvoza hlodovine iglavcev na 18 % v skupni količini uvoženega okroglega lesa v letu 2019. Glavne izvoznice nepredelanega okroglega lesa v Slovenijo so bile v letu 2019 Hrvaška, Italija in Avstrija. Iz Hrvaške smo v letu 2019 glede na količino lesa uvažali predvsem okrogli industrijski les listavcev in les za kurjavo listavcev (skupaj 67 % glede na celotno količino uvoza okroglega lesa iz Hrvaške), iz Italije je prevladoval uvoz hlodovine iglavcev (dobrih 70.000 m³ oz. 50 % glede na celotno količino uvoženega okroglega lesa iz države) in les za celulozo in plošče iglavcev (32 % glede na celotno količino uvoženega okroglega lesa iz Italije), iz Avstrije pa smo večinoma uvažali les za celulozo in plošče iglavcev (87 % glede na celotno količino uvoza okroglega lesa iz te države).

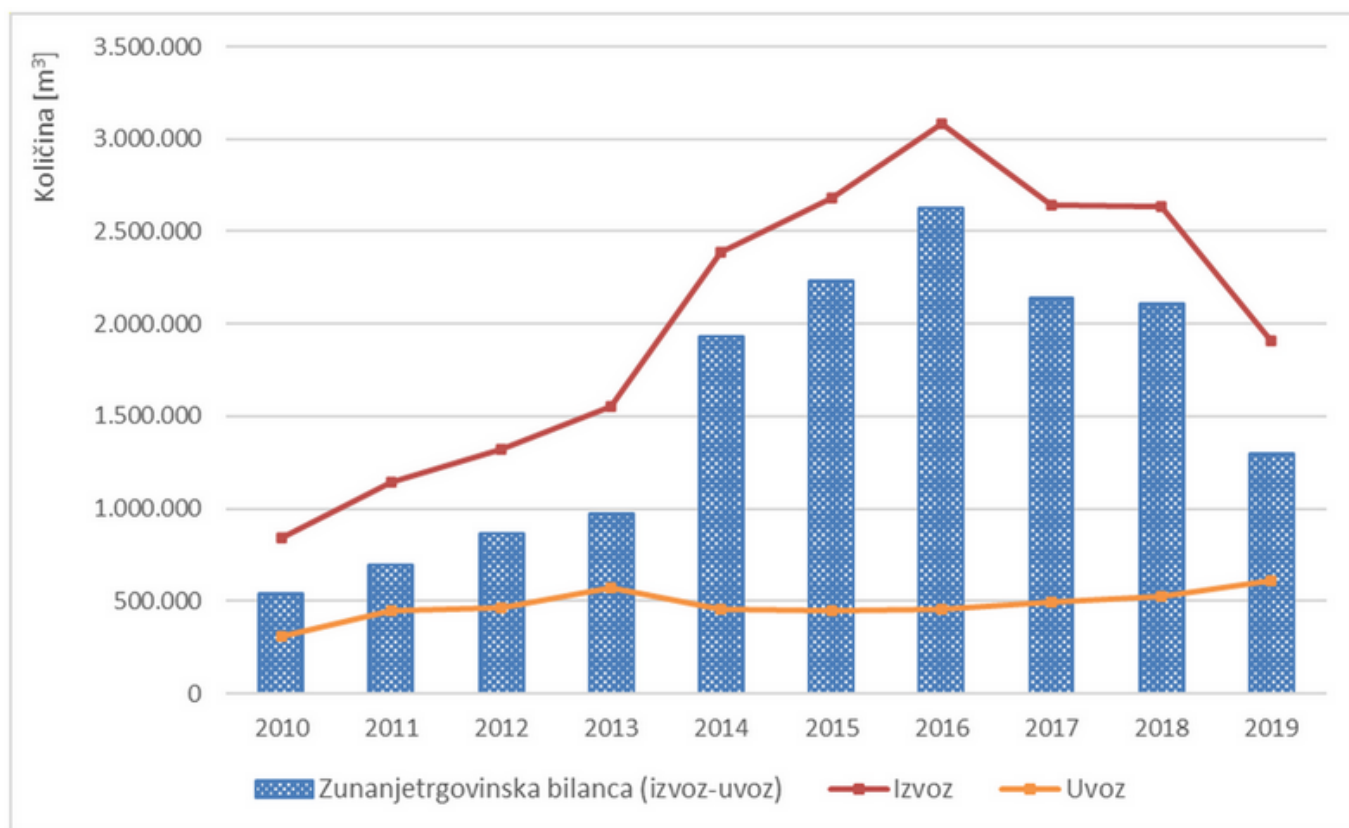
Preglednica 4: Zunanja trgovina z gozdnimi lesnimi sortimenti - uvoz (v 1.000 m³); 2015-2019

UVOZ	2015	2016	2017	2018	2019
Okrogli les – skupaj, od tega:	449	459	496	524	614
– Okrogli industrijski les – skupaj, od tega:	297	274	318	350	456
– Okrogli industrijski les, iglavci, od tega:	185	144	195	237	344
<i>Hlodi za žago in furnir, iglavci</i>	16	24	15	29	113
<i>Les za celulozo in plošče ter drug okrogli industrijski les, iglavci</i>	169	120	180	208	231
– Okrogli industrijski les, listavci	112	130	124	113	112
– Les za kurjavo - skupaj	152	184	178	174	158

Podatki so zaokroženi na 1.000 m³ zaradi česar se seštevki posameznih postavk lahko razlikujejo od

vsote.

Vir: SURS (2014-2016; 2018-2019), Eurostat (2017), preračuni GIS

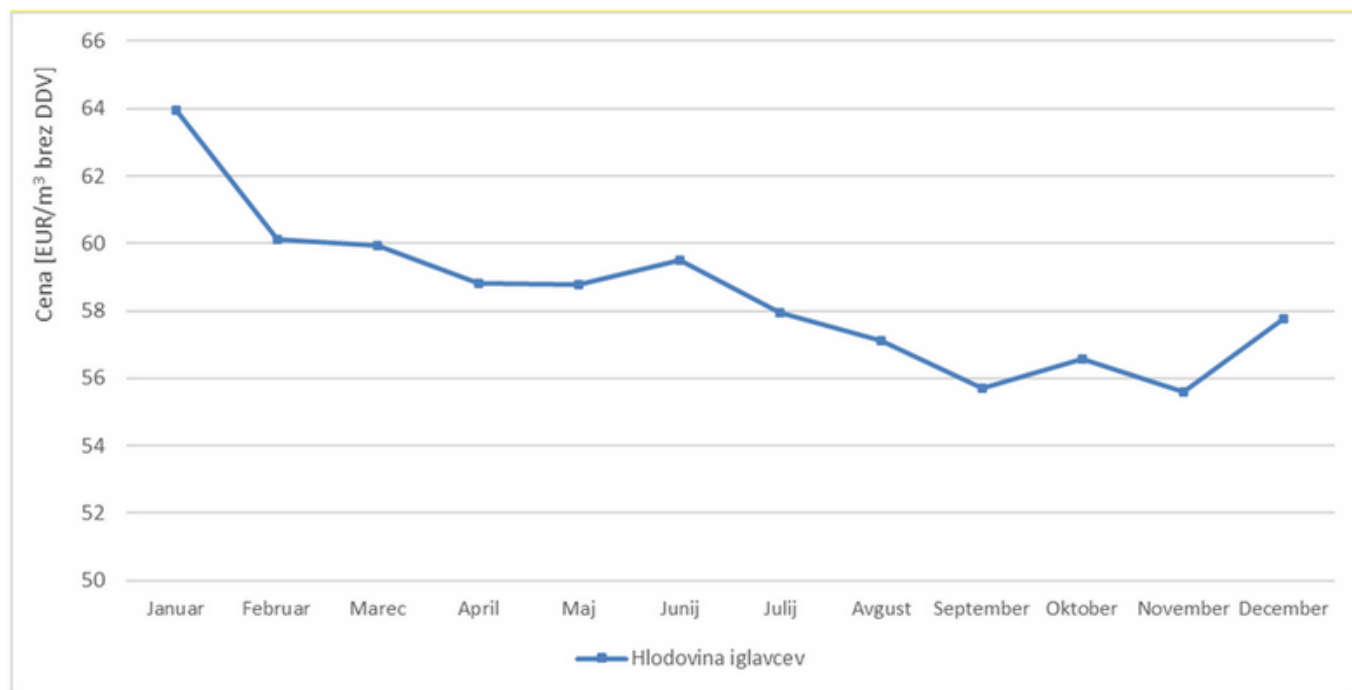
Slika 2: Izvoz, uvoz in zunanjetrgovinska bilanca okroglega lesa v Sloveniji v obdobju 2010–2019 (vir: SURS, preračuni GIS)

Še vedno je med dejavniki, ki so vplivali na trg v prvi polovici leta 2019, tudi ukrep Hrvaške, ki je z junijem 2017 omejila (prepovedala) izvoz nepredelane hrastovine za dve leti (do junija 2019). Ukrep je posegel na trg z lesom hrastovine in vplival na poslovanje slovenskih podjetij, ki uvažajo hrastovino iz Hrvaške (hlodovina, les slabše kakovosti, sekanci ...) in/ali izvajajo storitve predelave lesa za naročnike, ki kupujejo les na Hrvaškem. Prepoved je veljala za drevesni vrsti dob in graden, in sicer za ves okrogli les (hlodovina, lesa za plošče, drug industrijski les, les za kurjavo) ter za žagan les, če je vlažnost nad 20 %, in za lesne ostanke, ki nastanejo pri pridobivanju lesa in predelavi lesa. Prepoved je izhajala iz sprejetega predpisa o fitosanitarnih ukrepih za preprečevanje širjenja stenice hrastove čipkarice *Corythucha arcuata* (Say, 1832), ki je bil objavljen 1. 6. 2017 in je takoj stopil v veljavo.

Cene gozdnih lesnih sortimentov

Odkupne cene GLS iz zasebnih gozdov, ki jih mesečno in letno spremlja SURS odražajo posledice sanacije ujm (žled, podlubniki, vetrolom) ter dogajanja na trgih v Avstriji in Italiji. Odkupne cene hlodovine iglavcev so bile tudi v letu 2019 pod vplivom sanacije poškodovanih dreves predvsem zaradi podlubnikov in so se v primerjavi z letom 2018 v povprečju znižale za 7 %. Odkupne cene hlodovine iglavcev so se najbolj znižale v drugi polovici leta, na kar je vplivalo tudi znižanje cen v

Avstriji in Italiji, kot prevladujočima trgoma za hlodovino iglavcev iz zasebnih gozdov v letu 2019. Decemberska odkupna cena v 2019 za hlodovino iglavcev je po SURS podatkih 6,5 EUR/m³ oz. 7 % nižja od decemberske v letu 2018. Podoben padec odkupnih cen hlodovine iglavcev srednjega premera 25–29 cm iz zasebnih gozdov je zabeležen tudi v Avstriji in sicer decemberska cena v 2019 je za 6,4 EUR/m³ oz. 8 % nižja od decemberske cene v 2018.

Slika 3: Gibanje mesečnih odkupnih cen hlodovine iglavcev iz zasebnih gozdov za leto 2019 v Sloveniji (vir: SURS, preračuni GIS)

Poleg hlodovine iglavcev so se odkupne cene iz zasebnih gozdov v letu 2019 znižale še pri kategoriji les za celulozo in plošče listavcev in drugi okrogli industrijski les iglavcev v primerjavi z letom 2018. Povprečne odkupne cene hlodovine hrasta in bukve so se v letu 2019 zvišale za 2 % oziroma 4 % v primerjavi s prejšnjim letom, kar je posledica povečanega povpraševanja domačih in tujih podjetij po teh sortimentih. Najbolj pa se je v letu 2019 zvišala odkupna cena lesa slabše kakovosti listavcev (+9 %) v primerjavi z letom prej, kar kaže na pridobivanje na vrednosti te kategorije GLS.

Preglednica 5: Odkupne cene posameznih kategorij gozdnih lesnih sortimentov iz zasebnih gozdov v obdobju 2015–2019 (v EUR/m³ brez DDV)

	2015	2016	2017	2018	2019	2019_1č	2019_2č	2019_3č	2019_4č
Hlodi – iglavcev, skupaj	58,3	59,5	61,1	62,5	58,3	61,4	59,0	57,0	56,6
Hlodi, hrast	100,0	111,5	130,5	149,4	152,5	158,7	140,9	129,7	158,1
Hlodi, bukev	58,0	59,5	59,7	66,4	69,0	70,2	66,1	66,2	70,1
Les za celulozo in plošče, iglavcev	22,5	23,4	25,3	30,0	30,2	30,8	31,3	29,1	30,0
Les za celulozo in plošče, listavcev	34,4	33,7	41,2	48,0	46,4	49,7	42,6	42,1	46,2
Les za kurjavo, listavcev	29,2	31,0	37,6	43,0	46,7	z	z	44,6	43,8

Opombe:

2019_1č: povprečna odkupna cena v prvem četrtletju leta 2019

2019_2č: povprečna odkupna cena v drugem četrtletju leta 2019

2019_3č: povprečna odkupna cena v tretjem četrtletju leta 2019

2019_4č: povprečna odkupna cena v četrtem četrtletju leta 2019

z: zaradi zaupnosti podatkov ni možno izračunati povprečne vrednosti

Vir: SURS, preračuni GIS

Cene na trgu gozdnih lesnih sortimentov so bile v letu 2019 objavljene mesečno s strani SURS in trikrat v letu (marec, julij, november) po izbranih kakovostnih razredih s strani GIS. Družba SiDG d.o.o. je v 2019 javno objavljala informacije o cenah po različnih vrstah prodaje: rezultati iz javnih pozivov, mesečni ceniki GLS za obračun GLS po dolgoročnih pogodbah in cenik za direktno prodajo GLS (predvsem za prodajo lesa za kurjavo fizičnim osebam). Dosežene cene GLS iz državnih gozdov, s katerimi upravlja SiDG, so bile v letu 2019 pod vplivom razmer na srednjeevropskem trgu gozdnih lesnih sortimentov, na katerem sta bila ob povečanem obsegu sanitarne sečnje iglavcev zabeležena presežek gozdnih lesnih sortimentov iglavcev in močan padec prodajnih cen. V prodanih količinah so s 65 % prevladovali sortimenti iglavcev.